

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра кримінального процесу та криміналістики**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи
та міжнародної співпраці
Львівського національного університету
імені Івана Франка проф. Різник С.В.

«___» _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОВАДЖЕННІ**

освітньо-професійна програма	«Право»
рівень вищої освіти	другий (магістерський)
код та назва галузі знань	08 «Право»
код та назва спеціальності	081 «Право»
вид дисципліни шифр	вибіркова ВК 9.7

Юридичний факультет

Львів – 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Процес прийняття процесуальних рішень у кримінальному провадженні» для студентів за галуззю знань 08 «Право», спеціальністю 081 «Право», у межах освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти, 2023 р. 12 с.

Розробники:

Слюсарчук Христина Ростиславівна – доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики, кандидат юридичних наук.

Мазур Марта Романівна – доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики, кандидат юридичних наук.

*Робоча програма затверджена на засіданні кафедри кримінального процесу та криміналістики Львівського національного університету імені Івана Франка
(Протокол від «29» серпня 2023 року № 1)*

Завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики _____ Н.Р. Бобечко

«29» серпня 2023 року

Схвалено Вченою Радою юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право»)

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

«30» серпня 2023 року Голова _____ проф. В.М. Бурдін

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

найменування показників	галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
кількість кредитів - 4	Галузь знань 08 «Право»	дисципліна вільного вибору студента	
загальна кількість годин - 90	Спеціальність 081 «Право»	Рік підготовки:	
		2-й	-
		Семестр	
		2-й	-
тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 7	Освітньо-професійна програма Магістр	Лекції	
		16 год.	-
		Практичні	
		16 год.	-
		Самостійна робота	
		58 год.	
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить для денної форми навчання – 1:1,8

Мова навчання: українська

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є надати студентам поглиблених знань про правову та психологічну природу процесу прийняття рішень та розвинути практичні навички прийняття індивідуальних і колективних рішень у кримінальному провадженні.

До **завдань** опанування цієї дисципліни належать:

- поглиблене вивчення підстав, етапів та структури процесу прийняття рішень у кримінальному провадженні, правових стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень, психологічних концепцій прийняття рішень, основні стилі та типи рішень, специфіки прийняття рішення в умовах невизначеності та ризику;
- сформувати навички прийняття індивідуальних і колективних рішень з використанням сучасних технологій прийняття рішень.;
- окреслення шляхів вирішення проблемних ситуацій у процесі прийняття рішень у кримінальному провадженні;
- вироблення умінь реалізації норм кримінальних процесуальних інститутів кримінального провадження у процесі прийняття рішень з використанням оптимальних тактичних прийомів;

- порівняльно-правовий аналіз кримінального процесуального законодавства України та іноземних держав в частині регламентації процесу прийняття рішень у кримінальному провадженні;
- набуття навичок складання процесуальних документів у кримінальному провадженні.

Дисципліна «Процес прийняття процесуальних рішень у кримінальному провадженні» спрямована на формування таких **компетентностей**:

- СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення про проведення процесуальних дій, застосування заходів процесуального примусу, давати розгорнуту юридичну аргументацію правової позиції під час кримінального провадження;
- СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур кримінального судочинства в Україні;
- СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів захисником, представником потерпілого цивільного позивача, цивільного відповідача, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження;
- СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, зокрема клопотання про проведення процесуальних дій, що пов'язані з обмеженням конституційних прав і свобод особи, підсумкові документи досудового розслідування і судового розгляду, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Результати навчання. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

► Застосування знань та розумінь / Applying knowledge and understanding: уміння організувати процес прийняття рішення як індивідуально, так і в групі, застосовувати різні стратегії, сучасні методи та техніки для прийняття оптимального рішення, аналізувати причини бар'єрів та обмежень у процесі прийняття індивідуальних і групових рішень.

► Формування тверджень / Making judgements: критичний аналіз проблеми, яку потрібно розв'язати, виокремлення найсуттєвіших аспектів; напрацювання альтернативних варіантів рішення проблеми; аналіз та оцінка критеріїв і обмежень, що впливають на рішення; оцінювання (зважування) альтернативних варіантів за допомогою різних стратегій; прийняття оптимального варіанту рішення.

► Комунікативні навички / Communication skills: уміння представляти результати теоретичних та емпіричних досліджень у різному форматі на наукових конференціях різних рівнів; володіти прийомами ефективної самопрезентації під час публічного виступу; вміння вести наукову дискусію в рамках усного спілкування.

► Навички навчання / Learning skills: здатність удосконалювати уміння та навички організації процесу прийняття рішень в кримінальному провадженні, відповідно до норм закону, із врахуванням психологічних особливостей, стратегій та технік прийняття рішень.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ (DECISION-MAKING PROCESS) У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.

(2 год., доц. Слюсарчук Х.Р.)

Вступ до курсу. Мета та завдання. Поняття та види рішень у кримінальному провадженні. Поняття, правова природа та значення процесу прийняття рішень (decision-making process) у кримінальному провадженні. Підходи до розуміння етапів та елементів (структури) процесу прийняття рішень. Суб'єкти прийняття рішень у кримінальному провадженні. Організаційно-процесуальні та психологічні правила прийняття рішень.

ТЕМА 2. ПОСЛІДОВНІСТЬ І ЗМІСТ ОСНОВНИХ ЕТАПІВ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ.

(2 год., доц. Мазур М.Р.)

Виявлення проблемної ситуації та постановка завдання прийняття рішення. Пошук та аналіз необхідної інформації про проблему. Визначення критеріїв доброякісного рішення. Прогнозування можливих результатів із подальшим виявленням або конструюванням альтернативних варіантів рішень. (Розробка альтернативних варіантів, тобто розроблення, опис та складання переліку усіх можливих варіантів дій, що забезпечують вирішення проблемної ситуації). Оцінювання якості варіантів рішень, порівняння їх між собою. Вибір одного (чи декількох) найвідповідніших меті. Опрацювання плану реалізації, оформлення та впровадження (виконання) рішення. Аналіз прийнятого рішення та його результатів.

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВИЛА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.

(2 год., доц. Слюсарчук Х.Р.)

Прийняття рішень «за внутрішнім переконанням» (психологічний та гносеологічний аспекти). Дискреція (розсуд) та угляд у кримінальному судочинстві. Доказові презумпції та преюдиції у процесі прийняття рішень під час кримінального провадження. Врахування об'єктивних правил доказування як елемент процесу прийняття рішень (правила визнання доказів недопустимими; правила розподілу тягара доказування у кримінальному провадженні; правила оцінки доказів у кримінальному провадженні; правило тлумачення неспростовних сумнівів на користь підозрюваного, обвинуваченого; визначення меж доказування у кримінальному провадженні тощо). Аргументація. Техніки аргументації у процесі прийняття рішень.

**ТЕМА 4. СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ
ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.
(2 год., доц. Слюсарчук Х.Р.)**

Правова природа, поняття та ознаки стандартів доказування у кримінальному провадженні. Мета запровадження та значення стандартів доказування у процесі формування знання про обставини кримінального провадження. Категорія «ймовірності», «вірогідності» та «достовірності» знання у кримінальному провадженні. Система та класифікація стандартів доказування у кримінальному провадженні.

Стандарти доказування «обґрунтована підозра», «достатня підстава» та «поза розумним сумнівом» у процесі прийняття рішень під час кримінального провадження. Рішення Верховного суду України та США, практика Європейського суду з прав людини та Міжнародного кримінального суду.

**ТЕМА 5. ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОБРОЯКІСНОСТІ
РІШЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.
(2 год., доц. Слюсарчук Х.Р.)**

Поняття та система правових стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень. Законність кримінальних процесуальних рішень. Обґрунтованість та вмотивованість кримінальних процесуальних рішень. Категорія «справедливості» у кримінальному судочинстві. Своєчасність та розумність кримінальних процесуальних рішень. Рішення Верховного суду та практика Європейського суду з прав людини.

**ТЕМА 6. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ.
(2 год., доц. Мазур М.Р.)**

Природа процесу прийняття рішень. Вплив типу особистості, типу мислення та інших психологічних характеристик на процес прийняття рішення. Психологічні моделі прийняття рішень, зокрема WRAP (Д.Хіз), модель Д. Аріелі, Д. Канемана.

Стили прийняття рішень, їх класифікація та характеристика. Феномени прийняття індивідуальних (ефекти оцінки та вибору альтернатив (якірний ефект, ефект сприйняття ризику (феномен М. Старра) та колективних рішень (ефект поляризації. Феномен «group-think»). Ефекти «обсягу» і «складу» групи, що приймає рішення. Ефект «асиметрії якості рішень». Феномен хибної згоди. Феномен «віртуального вирішувача». Ефект конформізму тощо).

**ТЕМА 7. СПІВВІДНОШЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ТА ІНТУЇТИВНОГО
ПІД ЧАС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ. ПОМИЛКИ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ
ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ, ТА СПОСОБИ ЇХ УНИКНЕННЯ.
(2 год., доц. Мазур М.Р.)**

Дві системи мислення (автоматична швидка та раціональна повільна). Помилки інтуїтивного мислення. Ілюзії розуміння та прогнозування при прийнятті рішень

(ілюзія значущості, ілюзії експертів, тощо)⁷). Основні моделі прийняття рішень. Прескриптивна (нормативна) та дескриптивна моделі. Концепція обмеженої раціональності (Г. Саймон). Основні правила («стратегії спрощення») при прийнятті рішення. Логічні помилки у прийнятті рішень. Прийоми, що допомагають приймати рішення. Психологічні закономірності виникнення помилкових рішень. Особливості прийняття рішення в умовах невизначеності, ризику, дефіцити часу та неповноти інформації.

ТЕМА 8. ОЦІНКА ПРИЙНЯТОГО РІШЕННЯ ТА ЙОГО РЕЗУЛЬТАТІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ (2 год., доц. Мазур М.Р.)

Оцінка (аналіз) прийнятого рішення. Внутрішній та зовнішній прояв. Закономірності (механізми, елементи) оцінки прийнятих рішень суб'єктами кримінального провадження на предмет їх ефективності (дієвості). Правові наслідки результатів оцінки прийнятих рішень суб'єктами кримінального провадження. Загальнотеоретичні основи процесу прийняття рішень (decision-making process) у кримінальному провадженні.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	У тому числі				
л		п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Загальнотеоретичні основи процесу прийняття рішень (decision-making process) у кримінальному провадженні.		2	2			7
Тема 2. Послідовність і зміст основних етапів процесу прийняття рішень.		2	2			7
Тема 3. Організаційно-процесуальні правила прийняття рішень у кримінальному провадженні.		2	2			7
Тема 4. Стандарти доказування як елемент процесу прийняття рішень у кримінальному провадженні.		2	2			8
Тема 5. Правова характеристика доброякісності рішення у кримінальному провадженні.		2	2			8
Тема 6. Основи психології прийняття рішень.		2	2			7
Тема 7. Співвідношення раціонального та інтуїтивного під час прийняття рішень. Помилки на різних етапах прийняття рішень, та способи їх уникнення.		2	2			7

Тема 8. Оцінка прийнятого рішення та його результатів у кримінальному провадженні.		2	2			7
Разом – змістовний модуль						
Усього годин	90	16	16			58

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальнотеоретичні основи процесу прийняття рішень (decision-making process) у кримінальному провадженні.	2
2	Послідовність і зміст основних етапів процесу прийняття рішень.	2
3	Організаційно-процесуальні правила прийняття рішень у кримінальному провадженні.	2
4	Стандарти доказування як елемент процесу прийняття рішень у кримінальному провадженні.	2
5	Правова характеристика доброякісності рішення у кримінальному провадженні.	2
6	Основи психології прийняття рішень.	2
7	Співвідношення раціонального та інтуїтивного під час прийняття рішень. Помилки на різних етапах прийняття рішень, та способи їх уникнення.	2
8	Оцінка прийнятого рішення та його результатів у кримінальному провадженні.	2
	Усього годин	16

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Загальнотеоретичні основи процесу прийняття рішень (decision-making process) у кримінальному провадженні.	7
2	Послідовність і зміст основних етапів процесу прийняття рішень.	7
3	Організаційно-процесуальні правила прийняття рішень у кримінальному провадженні.	7
4	Стандарти доказування як елемент процесу прийняття рішень у кримінальному провадженні.	8
5	Правова характеристика доброякісності рішення у кримінальному провадженні.	8

6	Основи психології прийняття рішень.	7
7	Співвідношення раціонального та інтуїтивного під час прийняття рішень. Помилки на різних етапах прийняття рішень, та способи їх уникнення.	7
8	Оцінка прийнятого рішення та його результатів у кримінальному провадженні.	7
Усього годин		58

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У ході викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на:

- формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю;
- забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного й пошукового характеру);
- а також методи, пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів.

Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню наступні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, практичне заняття.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Знання та навички студентів, отримані при засвоєнні навчальної дисципліни «Процес прийняття процесуальних рішень у кримінальному провадженні», оцінюються за рейтинговою системою.

Форми поточного контролю включають: оцінювання виконання домашніх самостійних завдань, есе, письмових та контрольних робіт, виконаних під час практичних занять.

Студент може отримати максимально 50 балів за усні відповіді або виконання тестів чи контрольних робіт на практичних заняттях.

Неготовність до заняття або незадовільна відповідь (розв'язання) задачі також підлягають відповідній оцінці і студенту виставляється «0» балів. Отримані у такому разі «0» балів потребують відпрацювання та оцінка, одержана під час відпрацювання враховуються при визначенні середнього балу поточної успішності.

Формою поточного контролю знань є підготовка студентом есе на задану тему в кінці змістовного модуля. Есе виконується у письмовій формі та підлягає презентуванню і може бути оцінене максимально у 50 балів. Студент, який не підготував есе або презентував його незадовільно зобов'язаний підготувати інше есе.

Формою підсумкового контролю знань та навичок по дисципліні для студентів є залік, який виставляється із урахуванням поточної успішності та оцінки за підготовлене есе.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Модуль 1. Психологія особистості та окремі напрями юридичної психології								Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	50	100
6	6	7	7	5	7	6	6		

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

<i>Оцінка в балах</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Визначення</i>	<i>За національною шкалою</i>
			<i>Залікова оцінка</i>
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	
71-80	C	<i>Добре</i>	
61-70	D	<i>Задовільно</i>	
51-60	E	<i>Достатньо</i>	
0-50	FX	<i>Незадовільно з правом перескладання</i>	<i>Незараховано</i>
0-50	F	<i>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>	<i>Незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

90-100 балів (відмінно) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні нормативно-правових актів, судової практики та спеціальної літератури. Прояви уміння застосування набутих знань до конкретних суспільно-економічних ситуацій та здібності аналізу джерел вивчення даного курсу.

81-89 балів (дуже добре) - виставляється студенту, який дав не цілком повну але правильну відповідь на всі питання, що базується на знанні.

71-80 балів (добре) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Тобто знав нормативно-правовий акт та судову практику але не знав інформації, що міститься у спеціальній літературі, чи інформації, яка міститься у інших джерелах. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах.

61-70 балів (задовільно) - виставляється студенту, який не дав вичерпної

детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу.

51-60 балів (достатньо) - виставляється студенту, який не дав вичерпної (достатньої) відповіді на питання контрольних завдань та не може назвати джерела інформації навчальної дисципліни.

0-50 балів (незадовільно) - виставляється студентові, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною юридичною літературою з дисципліни.

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Слюсарчук Х.Р., Мазур М.Р. Процес прийняття процесуальних рішень у кримінальному провадженні. Програма спецкурсу та методичні рекомендації для студентів юридичного факультету. Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2022.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

ЗАКОНОДАВСТВО

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%E2%F0-%E2%F0>
2. Кримінальний кодекс України 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2341-14>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Офіц. вісник України. 2012. № 37. Ст. 1370.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Глинська Н. В. Класифікація кримінальних процесуальних рішень та її значення для визначення специфіки стандартів їх доброякісності. Питання боротьби зі злочинністю. 2014. Вип. 27. С. 142-155.
2. Глинська Н. В. Градація якості кримінальних процесуальних рішень: теорія та практика. Вісник кримінального судочинства, № 1, 2016. С. 11-18.
3. Гмирко В. П. Доказування в кримінальному процесі: діяльнісна парадигма. Теоретичний аналіз. Проблематизація. СМД-репрезентація: монографія. Д., 2010. 314 с.
4. Павлишин А. А. Стандарти доказування у кримінальному провадженні / Павлишин А. А., Слюсарчук Х. Р. Львів : ТОВ «Колір ПРО», 2018. 292 с.
5. Скоромний Д. А. Етапи прийняття кримінальних процесуальних

рішень. *Вісн. Асоц. кримін. права України*. 2017. № 2(9). С. 218-234.

6. Скоромний Д. А. Особливості прийняття кримінальних процесуальних рішень за аналогією. *Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр.* / голов. ред. Борисов В. І. Харків: Право, 2018. Вип. 35. С. 250-262.

7. Шумило М. Імовірність і вірогідність знання у кримінальному провадженні як передумова потреби об'єктивізації результатів доказування // *Право України*. 2014. № 10. С. 44-52.

8. Murphy P. Evidence, Proof and Facts / Peter Murphy. – Published in the United States by Oxford University Press, 2003. 620 p.

9. Sundby Scott E. A life and death decision: a jury weighs the death penalty / Scott E. Sundby – 1st published by Palgrave Macmillan. New York, 2005. 220 p.

10. Vidmar N. American Juries: the verdict / Neil Vidmar and Valerie P. Hans – 1st American hardcover ed., New York, 2007. 428 p.

11. Walton D. Burden of proof, presumption and argumentation / Douglas Walton, University of Windsor, Canada. – Printed in the United States of America, 2014. 300 p.

12. Weinstein Jack B. Dewsbury I. Comment on the meaning of “proof beyond a reasonable doubt” // *Law, Probability and Risk*. 2006. № 5. P. 167 – 173. URL: <http://lpr.oxfordjournals.org/content/5/2/167.full.pdf+html>. – Title from the screen.

13. Whitman James Q. The Origins of Reasonable Doubt: Theological Roots of the Criminal Trial / James Q. Whitman. – Yale University Press, 2008. 288 p.

14. Wiener Richard L. Handbook of Trial Consulting / Richard L. Wiener and Brian H. Bornstein. – New York, 2011. 409 p.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Система Верховної Ради України щодо пошуку нормативно правових актів: веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>

2. <https://court.gov.ua/> – офіційний веб портал судової влади в Україні

3. <http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.

4. <http://www.nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.

5. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.